2024/596

7.3.2024

MOLADH (AE) 2024/596 ÓN gCOIMISIÚN

an 18 Nollaig 2023

ar dhréachtphlean comhtháite náisiúnta fuinnimh agus aeráide cothrom le dáta na Danmhairge lena gcumhdaítear an tréimhse 2021-2030 agus maidir le comhsheasmhacht bhearta na Danmhairge le cuspóir aeráidneodrachta an Aontais agus dul chun cinn a áirithiú maidir le hoiriúnú

(Is é an téacs Danmhairgise amháin atá barántúil)

TÁ AN COIMISIÚN EORPACH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 292 de,

Ag féachaint do Rialachán (AE) 2018/1999 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Nollaig 2018 maidir le Rialachas an Aontais Fuinnimh agus na Gníomhaíochta Aeráide, lena rialaítear Rialachán (CE) Uimh. 663/2009 agus Rialachán (CE) Uimh. 715/2009 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Treoracha 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/AE, 2012/27/AE, agus 2013/30/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Treoracha 2009/119/CE agus (AE) 2015/652 ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 525/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([1]) agus go háirithe Airteagal 9(2) agus Airteagal 14(6) de,

Ag féachaint do Rialachán (AE) 2021/1119 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Meitheamh 2021 lena mbunaítear an creat chun aeráidneodracht a bhaint amach agus lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 401/2009 agus (AE) 2018/1999 ([2]), agus go háirithe Airteagal 7(2) de,

De bharr an mhéid seo a leanas:

Moltaí maidir le dréachtphlean comhtháite nuashonraithe fuinnimh agus aeráide (PNFA) na Danmhairge lena gcumhdaítear an tréimhse 2021-2030

(1) Chuir an Danmhairg isteach a dréachtphlean comhtháite náisiúnta fuinnimh agus aeráide cothrom le dáta an 29 Meitheamh 2023.

(2) Leagtar síos in Airteagal 3 agus in Iarscríbhinn I a ghabhann le Rialachán (AE) 2018/1999 ('an Rialachán maidir le Rialachas') na gnéithe atá le háireamh sna pleananna comhtháite náisiúnta fuinnimh agus aeráide cothrom le dáta. I mí na Nollag 2022 ghlac an Coimisiún an Treoraíocht do na Ballstáit maidir leis an bpróiseas agus an raon feidhme a bhaineann leis na dréachtphleananna náisiúnta fuinnimh agus aeráide nuashonraithe agus na pleananna náisiúnta fuinnimh agus aeráide nuashonraithe críochnaitheacha a ullmhú ([3]). Sainaithníodh dea-chleachtais leis an Treoraíocht agus leagadh amach impleachtaí na bhforbairtí beartais, dlíthiúla agus geopholaitiúla a rinneadh le déanaí i mbeartais fuinnimh agus aeráide.

(3) I ndáil le plean REPowerEU ([4]), agus mar chuid de thimthriallta 2022 agus 2023 an tSeimeastair Eorpaigh, dhírigh an Coimisiún go láidir ar riachtanais athchóirithe agus infheistíochta na mBallstát a bhaineann le fuinneamh agus leis an aeráid chun slándáil agus inacmhainneacht fuinnimh a neartú trí dhlús a chur leis an aistriú glas agus cóir. Léirítear é sin i dTuarascálacha Tíre 2022 agus 2023 le haghaidh na Danmhairge ([5]) agus sna Moltaí ón gComhairle don Danmhairg ([6]). Ba cheart do na Ballstáit na moltaí tír-shonracha is déanaí a chur san áireamh ina bplean críochnaitheach comhtháite fuinnimh agus aeráide cothrom le dáta.

(4) Tá na moltaí ón gCoimisiún maidir le spriocanna náisiúnta a bhaint amach faoin Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill ([7]) bunaithe ar an dóchúlacht go n-urramóidh na Ballstáit spriocanna 2030, agus na rialacha maidir le húsáid solúbthachtaí faoin Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill á gcur san áireamh.

([1]) IO L 328, 21.12.2018, lch. 1
([2]) IO L 243, 9.7.2021, lch. 1
([3]) Fógra ón gCoimisiún maidir le Treoir do na Ballstáit i ndáil le pleananna náisiúnta fuinnimh agus aeráide 2021-2030 a nuashonrú IO C 495, 29.12.2022, lch. 24
([4]) COM(2022) 230 final
([5]) SWD (2022) 607 final, SWD (2023)604 final
([6]) COM (2022) 607 final, Moladh le haghaidh Moladh ón gComhairle COM (2023) 604 final, Moladh le haghaidh Moladh ón gComhairle
([7]) Rialachán (AE) 2018/842 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Bealtaine 2018, IO L 156, 19.6.2018, lch. 26. arna leasú le Rialachán (AE) 2023/857 an 19 Aibreán 2023, IO L 111, 26.4.2023, lch. 1

(5) Is é is aidhm do na moltaí ón gCoimisiún maidir le Gabháil, Úsáid agus Stóráil Carbóin (GÚSC) forbhreathnú a fháil ar chur in úsáid na dteicneolaíochtaí sin atá beartaithe ar an leibhéal náisiúnta, lena n-áirítear faisnéis maidir leis na méideanna bliantúla CO_2 a bhfuil sé beartaithe a ghabháil faoi 2030, agus iad roinnte de réir foinse CO_2 a gabhadh agus a thagann ó shuiteálacha a chumhdaítear le Treoir 2003/87/CE ([8]) nó ó fhoinsí eile, amhail foinsí bithghineacha nó gabháil ón aer; maidir le bonneagar iompair CO_2 pleanáilte; agus maidir leis an toilleadh stórála intíre féideartha de CO_2 agus maidir le toirteanna insteallta de CO_2 atá beartaithe a bheith ar fáil in 2030.

(6) Leis na moltaí ón gCoimisiún maidir leis an bhfeidhmíocht faoin Rialachán (AE) 2018/841 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le hÚsáid Talún, Athrú ar Úsáid Talún agus Foraoiseacht ('Rialachán LULUCF') ([9]) tugtar aghaidh ar sheachadadh an Bhallstáit maidir leis an ngealltanas faoi thoradh neodrach nó dearfach ag an mBallstát don tréimhse 2021-2025 (Tréimhse 1) agus a sprioc náisiúnta don tréimhse 2026-2030 (Tréimhse 2), agus na rialacha lena rialaítear úsáid solúbthachtaí mar a leagtar amach sa Rialachán sin á gcur san áireamh. Cuirtear san áireamh sna moltaí ón gCoimisiún freisin go ndéanfar aon fhuílleach astaíochtaí faoi Rialachán LULUCF a aistriú go huathoibríoch chuig an Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill i dTréimhse 1.

(7) Chun go mbeifear in ann, leis an oiriúnú don athrú aeráide, tacú go cuí leis na cuspóirí maidir le fuinneamh agus maolú ar an athrú aeráide a bhaint amach, tá sé fíor-riachtanach na guaiseacha féideartha maidir leis an athrú aeráide a shainaithint agus anailís a dhéanamh ar leochaileachtaí agus rioscaí aeráide a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do limistéir, pobail agus earnálacha ábhartha. Sna moltaí ón gCoimisiún maidir leis an oiriúnú, breithnítear a mhéid a chomhtháthaigh an Danmhairg ina PNFA nuashonraithe spriocanna oiriúnúcháin lena gcuirtear rioscaí aeráide san áireamh, ar rioscaí iad a d'fhéadfadh cosc a chur ar an Danmhairg cuspóirí agus spriocanna an Aontais Fuinnimh a bhaint amach. Gan beartais agus bearta oiriúnúcháin sonracha, iad pleanáilte agus curtha chun feidhme, tá baol ann nach mbainfear amach cuspóirí i ngnéithe an Aontais Fuinnimh.

(8) Na moltaí ón gCoimisiún i dtaca leis an uaillmhian maidir le fuinneamh in-athnuaite, tá siad bunaithe ar an bhfoirmle a leagtar amach in Iarscríbhinn II a ghabhann le Rialachán (AE) 2018/1999, atá bunaithe ar chritéir oibiachtúla; agus ar na príomhbheartais agus na príomhbhearta atá in easnamh ar dhréacht-PNFA nuashonraithe na Danmhairge chun é a chur ar a cumas don Danmhairg a rannchuidiú náisiúnta le sprioc cheangailteach an Aontais maidir leis an bhfuinneamh in-athnuaite de 42,5 % ar a laghad in 2030 a bhaint amach go tráthúil agus ar bhealach costéifeachtach, agus comhiarracht á déanamh chun é a mhéadú go 45 % de bhun Threoir (AE) 2018/2001 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle a mhéid a bhaineann le fuinneamh ó fhoinsí in-athnuaite a chur chun cinn arna leasú le Treoir (AE) 2023/2413 ([10]). Tá na moltaí ón gCoimisiún bunaithe freisin ar rannchuidiú na Danmhairge le spriocanna sonracha Airteagal 15a, Airteagal 22a agus Airteagail 23, 24 agus 25 den Treoir sin agus ar na beartais agus na bearta gaolmhara chun í a thrasuí go tapa agus chun í a chur chun feidhme. Léirítear leis na moltaí a thábhachtaí atá sé pleanáil chuimsitheach fhadtéarmach a fhorbairt chun fuinneamh in-athnuaite, agus go háirithe an ghaoth a chur in úsáid, chun infheictheacht a mhéadú don tionscal monaraíochta Eorpach agus d'oibreoirí eangaí i gcomhréir leis an bPacáiste Eorpach um Chumhacht Ghaoithe ([11]).

(9) Na moltaí ón gCoimisiún maidir leis an rannchuidiú náisiúnta le héifeachtúlacht fuinnimh, tá siad bunaithe ar Airteagal 4 de Threoir (AE) 2023/1791 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le héifeachtúlacht fuinnimh ([12]); agus ar an bhfoirmle in Iarscríbhinn I a ghabhann leis an Treoir sin, agus ar na beartais agus na bearta gaolmhara chun í a chur chun feidhme.

([8]) Treoir 2003/87/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Deireadh Fómhair 2003 lena mbunaítear scéim i ndáil le trádáil lamháltas astaíochtaí gás ceaptha teasa laistigh den Chomhphobal agus lena leasaítear Treoir 96/61/CE ón gComhairle (IO L 275, 25.10.2003, lch. 32).

([9]) Rialachán (AE) 2018/841 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Bealtaine 2018 maidir le hastaíochtaí agus aistrithe gás ceaptha teasa ó úsáid talún, athrú ar úsáid talún agus foraoiseacht a chur san áireamh i gcreat 2030 don aeráid agus don fhuinneamh, agus lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 525/2013 agus Cinneadh Uimh. 529/2013/AE, IO L 156, 19.6.2018, lch. 1, arna leasú le Rialachán (AE) 2023/839 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Aibreán 2023, IO L 107, 21.4.2023, lch. 1

([10]) Treoir (AE) 2018/2001 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Nollaig 2018 maidir le húsáid fuinnimh ó fhoinsí in-athnuaite a chur chun cinn (IO L 328, 21.12.2018, lch. 82), arna leasú le Treoir (AE) 2023/2413 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 18 Deireadh Fómhair 2023 lena leasaítear Treoir (AE) 2018/2001, Rialachán (AE) 2018/1999 agus Treoir 98/70/CE a mhéid a bhaineann le fuinneamh ó fhoinsí in-athnuaite a chur chun cinn, agus lena n-aisghairtear Treoir (AE) 2015/652 ón gComhairle, IO L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj

([11]) Teachtaireacht maidir leis an bPlean Gníomhaíochta Eorpach um Chumhacht Ghaoithe COM (2023) 669 final, 24.10.2023 agus Teachtaireacht maidir le huaillmhian an Aontais a bhaint amach maidir le fuinneamh in-athnuaite amach ón gcósta, COM (2023) 668 final

([12]) Treoir (AE) 2023/1791 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Meán Fómhair 2023 maidir le héifeachtúlacht fuinnimh agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2023/1791 (athmhúnlú), IO L 231, 20.9.2023, lch. 1

(10) Sna moltaí ón gCoimisiún, tugtar aird ar leith ar na spriocanna, na cuspóirí agus na rannchuidithe agus ar na beartais agus na bearta gaolmhara chun plean REPowerEU a bhaint amach chun deireadh tapa a chur leis an spleáchas ar bhreoslaí iontaise na Rúise. Cuirtear san áireamh iontu na ceachtanna a foghlaimíodh ó chur chun feidhme an Phacáiste 'Coigil gás le haghaidh geimhreadh sábháilte' ([13]). Is léiriú iad na moltaí sin ar an ngá atá leis an gcóras fuinnimh a dhéanamh níos athléimní i bhfianaise na n-oibleagáidí a eascraíonn as Rialachán (AE) 2019/941 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le riosca-ullmhacht in earnáil an leictreachais ([14]) agus as Rialachán (AE) 2017/1938 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le slándáil an tsoláthair gáis ([15]), agus i gcomhréir leis an Moladh ón gCoimisiún maidir le stóráil fuinnimh ([16]).

(11) Cuirtear san áireamh sna moltaí ón gCoimisiún an gá atá le dlús a chur le comhtháthú an mhargaidh inmheánaigh fuinnimh chun ról na solúbthachta a neartú agus chun ídítheoirí a chumhachtú agus a chosaint. Leis na moltaí ón gCoimisiún, breithnítear freisin a thábhachtaí atá sé measúnú a dhéanamh ar an líon teaghlach atá faoi bhochtaineacht fuinnimh i gcomhréir le ceanglais Airteagal 3 de Rialachán (AE) 2018/1999, agus le Moladh (AE) 2023/2407 ón gCoimisiún ([17]).

(12) Léirítear leis na moltaí ón gCoimisiún a thábhachtaí atá sé infheistíochtaí leordhóthanacha a áirithiú i dtaighde agus nuálaíocht fuinnimh ghlain chun borradh a chur faoina n-acmhainneacht forbartha agus monaraíochta, lena n-áirítear beartais agus bearta iomchuí do thionscail atá dian ar fhuinneamh agus do ghnólachtaí eile, agus an gá atá le lucht saothair a uas-sciliú le haghaidh tionscal glan-nialasach chun geilleagar láidir, iomaíoch agus glan a chomhdhlúthú laistigh den Aontas.

(13) Cuireann na moltaí ón gCoimisiún leis na gealltanais a tugadh faoi Chomhaontú Pháras chun úsáid breoslaí iontaise a laghdú de réir a chéile, agus leis an tábhacht a bhaineann le deireadh a chur de réir a chéile le fóirdheontais breosla iontaise.

(14) Leanann an Moladh ón gCoimisiún maidir le riachtanais infheistíochta an Measúnú uaidh i dtaobh cé acu a sholáthraítear nó nach soláthraítear forbhreathnú ginearálta leis an dréachtphlean nuashonraithe ar na riachtanais infheistíochta chun na cuspóirí, na spriocanna agus na rannchuidithe a bhaint amach le haghaidh gach gné den Aontas Fuinnimh; léirítear ann na foinsí maoiniúcháin, agus idirdhealú á dhéanamh idir foinsí príobháideacha agus poiblí; leagtar amach ann infheistíochtaí atá comhsheasmhach le Plean Téarnaimh agus Athléimneachta na Danmhairge, Plean Críochach um Aistriú Cóir na Danmhairge agus na moltaí tírshonracha 2022-2023 arna n-eisiúint faoin Seimeastar Eorpach; agus áirítear leis measúnú maicreacnamaíoch láidir ar na beartais agus na bearta atá beartaithe. Leis an PNFA ba cheart trédhearcacht agus intuarthacht beartas agus beart náisiúnta a áirithiú chun tacú le deimhneacht infheistíochta.

(15) Léirítear leis na moltaí ón gCoimisiún an ríthábhacht a bhaineann le comhairliúchán réigiúnach leathan, agus le comhairliúchán luath agus cuimsitheach maidir leis an bplean a áirithiú, lena n-áirítear rannpháirtíocht éifeachtach an phobail le faisnéis agus tráthchlár leordhóthanach, i gcomhréir le Coinbhinsiún Aarhus ([18]).

(16) Léirítear leis na moltaí ón gCoimisiún maidir leis an aistriú cóir an measúnú ar cé acu a shainaithnítear nó nach sainaithnítear go domhain i bplean na Danmhairge tionchair ábhartha shóisialta, fostaíochta agus scileanna an aistrithe aeráide agus fuinnimh agus cé acu a leagtar amach nó nach leagtar amach ann beartais agus bearta leordhóthanacha a ghabhann leis chun aistriú cóir a chur chun cinn, agus rannchuidítear an tráth céanna le cearta an duine agus comhionannas inscne araon a chur chun cinn.

(17) Tá an measúnú ar dhréacht-PNFA nuashonraithe na Danmhairge ina bhonn taca leis na moltaí ón gCoimisiún di ([19]), a fhoilsítear in éineacht leis an Moladh seo.

([13]) Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig an gCoiste Eacnamaíoch agus Sóisialta, 'Sábháil Gás le haghaidh Geimhreadh Sábháilte', COM/2022/360 final

([14]) Rialachán (AE) 2019/941 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 5 Meitheamh 2019 maidir le riosca-ullmhacht in earnáil an leictreachais agus lena n-aisghairtear Treoir 2005/89/CE IO L 158, 14.6.2019, lch. 1

([15]) Rialachán (AE) 2017/1938 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Deireadh Fómhair 2017 maidir le bearta chun slándáil an tsoláthair gáis a choimirciú agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 994/2010, IO L 280, 28.10.2017, lch. 1

([16]) Moladh ón gCoimisiún an 14 Márta 2023 maidir le Stóráil Fuinnimh – Bonn a chur faoi chóras fuinnimh AE atá dícharbónaithe agus slán; C/2023/1729, (IO C 103, 20.3.2023, lch. 1).

([17]) Moladh (AE) 2020/2407 ón gCoimisiún an 20 Deireadh Fómhair 2023 maidir le bochtaineacht fuinnimh, C:2020/4080, (IO L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj)

([18]) Coinbhinsiún maidir le rochtain ar fhaisnéis, Rannpháirtíocht Phoiblí i gCinnteoireacht agus Rochtain ar Cheartas i gCúrsaí Comhshaoil an 25 Meitheamh 1998 ('coinbhinsiún Aarhus')

([19]) SWD(2023) 911

(18) Ba cheart don Danmhairg aird chuí a thabhairt ar na moltaí seo agus a PNFA comhtháite nuashonraithe críochnaitheach á fhorbairt aici lena chur isteach faoin 30 Meitheamh 2024.

Moltaí maidir le comhsheasmhacht le cuspóir aeráidneodrachta an Aontais agus maidir le dul chun cinn i dtaca leis an oiriúnú a áirithiú

(19) De bhun Rialachán (AE) 2021/1119 (an Dlí Aeráide Eorpach), ceanglaítear ar an gCoimisiún measúnú a dhéanamh ar chomhsheasmhacht na mbeart náisiúnta le cuspóir na haeráidneodrachta agus le dul chun cinn maidir leis an oiriúnú a áirithiú. Rinne an Coimisiún measúnú ar chomhsheasmhacht bhearta na na Danmhairge leis na cuspóirí sin ([20]). Tá na moltaí thíos bunaithe ar an measúnú sin. Ba cheart don Danmhairg aird chuí a thabhairt ar na moltaí seo agus obair leantach a dhéanamh orthu i gcomhréir leis an Dlí Aeráide Eorpach.

(20) Ba cheart creat dlíthiúil iomchuí a chur chun feidhme a bheith ina phríomhchéim chun an uaillmhian maidir le hoiriúnú a neartú, ar creat dlíthiúil é lena mbunaítear an beartas náisiúnta aeráide chun spriocanna oiriúnúcháin atá ceangailteach agus a nuashonraítear go tráthrialta chun an dul chun cinn foriomlán maidir le forbairt na hathléimneachta a thomhas. Ba cheart a dhíriú le beartais oiriúnúcháin ar réimsí nó ar earnálacha atá an-leochaileach don athrú aeráide, nó a bhfuil a ngníomhaíochtaí ríthábhachtach d'athléimneacht earnálacha eile, nó a bhfuil tábhacht mhór ag baint leo don gheilleagar náisiúnta nó don tsláinte phoiblí. Tá gá le freagairt tosaíochta ar thionchair agus ar rioscaí a meastar go ndéanfaidh siad difear do bhonneagar criticiúil nó do chórais chriticiúla a bhfuil saolré fhada acu, nó a meastar go ndéanfaidh siad difear do chórais ar bhealach do-aisiompaithe, agus idirghníomhaíocht le forbairt shocheacnamaíoch nó le gníomhaithe neamhaeráide eile á gcur san áireamh. Is féidir ionstraimí cistiúcháin éagsúla de chuid an Aontais a shlógadh chun oiriúnú a chistiú. Ba cheart tús áite a thabhairt do bhreithnithe maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide nuair a cheapann na Ballstáit a bplean náisiúnta faoi chistí ábhartha an Aontais. Níor cheart dochar a dhéanamh don oiriúnú le haon chuid den chaiteachas: is é sin, méadú na leochaileachtaí do na tairbhithe nó do dhaoine eile.

(21) Is iad na pobail is leochailí na pobail sin ar mó an dóchúlacht go mbeidh tionchar ag an athrú aeráide orthu. De bharr nochtadh éagothrom agus leochaileacht na réigiún agus na ngrúpaí socheacnamaíocha éagsúla ar thionchair aeráide, is measa a bhíonn na neamhionannais agus na leochaileachtaí atá ann cheana. Le hathléimneacht chóir, ba cheart ualach éagothrom an riosca aeráide a laghdú agus cothromas a áirithiú le linn tairbhí an oiriúnaithe a dháileadh.

(22) Cuireann réitigh dhúlrabhunaithe roghanna oiriúnúcháin agus maolúcháin atá éifeachtúil agus costéifeachtach ar fáil má dhéantar a n-úsáid a dhreasú trí chreataí straitéiseacha, beartais agus cistiú. Is féidir iad a chur chun feidhme go neamhspleách nó iad a chomhtháthú i mbearta oiriúnúcháin agus maolúcháin eile, in éineacht le réitigh atá bunaithe níos mó ar an teicneolaíocht nó ar bhonneagar. Le cur chun feidhme ní mór castacht na n-éiceachóras agus éifeachtaí réamh-mheasta an athraithe aeráide, an comhthéacs áitiúil, leasanna agus luachanna nasctha, agus dálaí socheacnamaíocha a chur san áireamh.

AG MOLADH LEIS SEO GO nGNÍOMHÓIDH AN DANMHAIRG CHUN AN MÉID SEO A LEANAS A DHÉANAMH:

MAIDIR LEIS AN DRÉACHTPHLEAN NÁISIÚNTA FUINNIMH AGUS AERÁIDE NUASHONRAITHE FAOI RIALACHÁN (AE) 2018/1999

1. Beartais agus bearta breise costéifeachtúla a leagan amach, go háirithe san earnáil iompair agus san earnáil talmhaíochta, chun an bhearna réamh-mheasta de 10,5 pointe céatadáin a líonadh chun an sprioc náisiúnta maidir le gás ceaptha teasa de -50 % a bhaint amach in 2030 i gcomparáid le leibhéil 2005 faoin Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill. Réamh-mheastacháin nuashonraithe a sholáthar chun a thaispeáint conas a bhainfear amach an sprioc leis na beartais atá ann cheana agus atá beartaithe agus, más gá, chun sonrú a thabhairt ar conas a úsáidfear na solúbthachtaí atá ar fáil faoin Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill chun comhlíontacht a áirithiú. An fhaisnéis faoi na beartais agus na bearta a chomhlánú, lena mínítear go soiléir a raon feidhme, a n-amlíne agus, i gcás inar féidir, an tionchar laghdaithe gás ceaptha teasa a mheastar a bheidh acu, lena n-áirítear an méid sin i gcás bearta i gcláir chistiúcháin an Aontais amhail an comhbheartas talmhaíochta.

2. Foinsí astaíochtaí CO_2 a shainaithint, ar foinsí iad a bhfuil sé beartaithe iad a ghabháil.

([20]) Tuarascáil AE 2023 ar Dhul Chun Cinn maidir le Gníomhú ar son na hAeráide, COM(2023) 653 final, agus Doiciméad Inmheánach Oibre de chuid an Choimisiúin dar teideal Measúnú ar dhul chun cinn maidir le hoiriúnú don athrú aeráide sna Ballstáit aonair i gcomhréir leis an Dlí Aeráide Eorpach, SWD(2023) 932.

3. Conair nithiúil a leagan amach i dtreo sprioc náisiúnta LULUCF a bhaint amach mar a shainítear i Rialachán (AE) 2018/841. Bearta breise san earnáil LULUCF a áireamh agus an tionchar a mheastar a bheidh acu a chainníochtú, chun a áirithiú go mbeidh na haistrithe gás ceaptha teasa san earnáil seo ailínithe go héifeachtach le sprioc ghlanaistrithe -310 $MtCO_2eq$ an Aontais le haghaidh 2030 agus leis an sprioc aistrithe thírshonrach -441 $ktCO_2eq$ mar a shainítear i Rialachán (AE) 2018/841. Sonraí breise a sholáthar faoi na bearta atá beartaithe, lena n-áirítear an tionchar a mheastar a bheidh acu a chainníochtú i dtéarmaí aistrithe nó astaíochtaí ón earnáil LULUCF. Faisnéis shoiléir a sholáthar ar an gcaoi a n-úsáidtear cistí poiblí (idir chistí an Aontais, lena n-áirítear an comhbheartas talmhaíochta, agus Státchabhair) agus maoiniú príobháideach trí scéimeanna feirmeoireachta carbóin go comhsheasmhach agus go héifeachtach chun an sprioc ghlanaistrithe náisiúnta a bhaint amach. Faisnéis a sholáthar maidir leis an stádas agus an dul chun cinn atá le déanamh chun feabhsuithe ar leibhéil níos airde/tacair sonraí atá follasach ó thaobh na geografaíochta de a áirithiú le haghaidh faireacháin, tuairisciú agus fíorú, i gcomhréir le Cuid 3 d'Iarscríbhinn V a ghabhann le Rialachán (AE) 2018/1999.

4. Anailís bhreise a sholáthar ar na leochaileachtaí agus na rioscaí ábhartha aeráide maidir leis na cuspóirí, na spriocanna agus na rannchuidithe náisiúnta a bhaint amach agus maidir leis na beartais agus na bearta i ngnéithe éagsúla an Aontais Fuinnimh. An nasc le cuspóirí agus beartais shonracha an Aontais Fuinnimh a leagan amach agus a chainníochtú ar bhealach níos fearr, ar cuspóirí agus beartais iad ar cheart tacú leo le beartais agus bearta oiriúnúcháin. Beartais agus bearta oiriúnúcháin breise a leagan amach ar bhealach atá mionsonraithe go leor chun tacú leis an Danmhairg a cuspóirí, spriocanna agus rannchuidithe náisiúnta faoin Aontas Fuinnimh a bhaint amach.

5. Na réamh-mheastacháin a dheimhniú maidir leis an sciar 71% d'fhoinsí fuinnimh in-athnuaite mar rannchuidiú le sprioc cheangailteach an Aontais maidir le fuinneamh in-athnuaite do 2030 a leagtar síos in Airteagal 3(1) de Threoir (AE) 2018/2001, arna leasú i gcomhréir leis an bhfoirmle in Iarscríbhinn II a ghabhann le Rialachán (AE) 2018/1999. An chonair tháscach lena mbaineann a dheimhniú a shroicheann na pointí tagartha le haghaidh 2025 agus 2027 de bhun Airteagal 4 (a)(2) de Rialachán (AE) 2018/1999.

6. Conairí measta agus plean fadtéarmach a sholáthar chun teicneolaíochtaí fuinnimh in-athnuaite a chur in úsáid sna 10 mbliana amach romhainn, agus tuar ann go2040. Sprioc tháscach le haghaidh teicneolaíochtaí nuálacha fuinnimh in-athnuaite faoi 2030 a áireamh i gcomhréir le Treoir (AE) 2018/2001 arna leasú. Sprioc shonrach a áireamh chun rannchuidiú leis an bhfosprioc tháscach i bhfoirgnimh do 2030. A dheimhniú go bhfuil na réamh-mheastacháin atá san áireamh sa dréachtphlean ag cur leis na spriocanna ceangailteacha maidir le téamh agus fuarú le haghaidh na dtréimhsí 2021-2025 agus 2026-2030 araon agus leis an sprioc tháscach chun breisithe Iarscríbhinn IA a ghabhann le Treoir (AE) 2018/2001 arna leasú a bhaint amach. Deimhnigh go bhfanfaidh sciar an fhuinnimh in-athnuaite sa téamh agus san fhuarú níos airde ná 60 % don tréimhse go dtí 2030. A dheimhniú go bhfuil na réamh-mheastacháin atá san áireamh sa phlean ag rannchuidiú leis an leibhéal ceangailteach le haghaidh breoslaí in-athnuaite de thionscnamh neamh-bhitheolaíoch sa tionsclaíocht faoi 2030 faoi seach. An fhosprioc cheangailteach a áireamh le haghaidh bithbhreoslaí forbartha agus breoslaí in-athnuaite de thionscnamh neamh-bhitheolaíoch in earnáil an iompair faoi 2030.

7. Beartais agus bearta mionsonraithe agus cainníochtaithe a fhorbairt a thuilleadh ar bhealach a chuirfidh ar a cumas don Danmhairg a rannchuidiú náisiúnta le sprioc cheangailteach an Aontais maidir leis an bhfuinneamh in-athnuaite de 42,5 % in 2030 a bhaint amach go tráthúil agus ar bhealach costéifeachtach, agus an sprioc choiteann ann é a mhéadú go 45 %. Tuairisc bhreise a thabhairt go háirithe ar mhionsonraí na dteicneolaíochtaí fuinnimh in-athnuaite a bhfuil sé beartaithe aici 'dlúslimistéir in-athnuaiteán' a ainmniú ina leith le nósanna imeachta níos tapúla agus níos simplí. Tuairisc a thabhairt ar dhearadh na hoibleagáide ar sholáthróirí breosla san earnáil iompair i gcomhréir le Treoir (AE) 2018/2001 arna leasú agus bearta inchomparáide a áireamh chun hidrigin a chur chun cinn sa tionsclaíocht agus an tAontas a ullmhú don trádáil hidrigine in-athnuaite.

8. Measúnú ar sholáthar intíre bithmhaise foraoise chun críoch fuinnimh sa tréimhse 2021-2030 a áireamh i gcomhréir le critéir inbhuanaitheachta neartaithe Airteagal 29 de Threoir 2018/2001 arna leasú, agus ar a chomhoiriúnaí atá úsáid réamh-mheasta bithmhaise foraoise le haghaidh táirgeadh fuinnimh le hoibleagáidí na Danmhairge faoi Rialachán athbhreithnithe LULUCF, go háirithe le haghaidh na tréimhse 2026-2030, mar aon le bearta agus beartais náisiúnta chun an chomhoiriúnacht sin a áirithiú. Bearta a áireamh chun táirgeadh inbhuanaithe bithmheatáin a chur chun cinn, i bhfianaise acmhainneacht agus táirgeadh inbhuanaithe bithgháis/bithmheatáin na Danmhairge, na próifíle maidir le hídiú gáis nádúrtha agus an bhonneagair atá ann cheana, na húsáide díleáiteáin agus feidhmeanna bithghineacha CO_2.

9. Amlíne ionchais a sholáthar a mhéid is féidir maidir leis na céimeanna as a dtiocfaidh glacadh beartas agus beart reachtach agus neamhreachtach arb é is aidhm dóibh forálacha Threoir (AE) 2018/2001 arna leasú a thrasuí agus a chur chun feidhme, go háirithe maidir leis na bearta a luaitear sna pointí roimhe seo.

10. Rannchuidiú náisiúnta um éifeachtúlacht fuinneamh i ndáil le hídiú críochnaitheach fuinnimh a chur san áireamh, rannchuidiú a dhéanfar le sprioc chríochnaitheach cheangailteach 2030 an Aontais maidir le hídiú críochnaitheach fuinnimh i gcomhréir le hAirteagal 4 de Threoir (AE) 2023/1791 agus Iarscríbhinn I a ghabhann léi, nó a bheidh cothrom leis an rannchuidiú táscach náisiúnta ceartaithe a chuirfidh an Coimisiún faoi bhráid gach Ballstáit faoin 1 Márta 2024 faoi Airteagal 4(5) den Treoir sin. Rannchuidiú éifeachtúlachta fuinnimh náisiúnta maidir le hídiú fuinnimh phríomhúil a áireamh i sprioc tháscach ídithe fuinnimh phríomhúil an Aontais i gcomhréir le hAirteagal 4 agus Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2023/1791. Méid an laghdaithe ídithe fuinnimh atá le baint amach ag gach comhlacht poiblí atá imdhealaithe de réir earnála a shonrú. Achar urláir iomlán na bhfoirgneamh téite agus/nó fuaraithe faoi úinéireacht comhlachtaí poiblí atá le hathchóiriú ar bhonn bliantúil nó coigiltí fuinnimh bliantúla comhfhreagracha atá le baint amach a áireamh freisin. Méid an choigiltis charnaigh fuinnimh atá le baint amach sa tréimhse ón 1 Eanáir 2021 go dtí an 31 Nollaig 2030 a áireamh agus, i gcás inarb ábhartha, míniú ar an gcaoi ar bunaíodh an ráta coigiltis bliantúil agus an bhonnlíne ríomha.

11. Beartais agus bearta iomlána a leagan amach chun an rannchuidiú náisiúnta maidir le héifeachtúlacht fuinnimh a bhaint amach, agus conas a chuirfear bunphrionsabal na héifeachtúlachta fuinnimh chun feidhme go háirithe. Cláir mhaoiniúcháin láidre um éifeachtúlacht fuinnimh agus scéimeanna tacaíochta a shonrú lena mbeifear in ann infheistíochtaí phríobháideacha agus cómhaoiniú breise a shlógadh. Ina theannta sin, bearta coigiltis fuinnimh a shocrú chun a áirithiú go mbainfear amach, faoi 2030, an méid coigiltis charnaigh fuinnimh críochúsáide a cheanglaítear.

12. Uaillmhian nuashonraithe a chur san áireamh maidir le stoc náisiúnta foirgneamh atá an-fhuinneamhéifeachtúil agus dícharbónaithe a áirithiú agus maidir le foirgnimh atá ann cheana a chlaochlú ina bhfoirgnimh astaíochtaí nialasacha faoi 2050. Garspriocanna idirmheánacha do 2030 agus 2040 a áireamh, agus comparáid leis an straitéis athchóirithe fhadtéarmach is déanaí. Tuilleadh faisnéise a chur san áireamh maidir le bearta gaolmhara le haghaidh foirgneamh, agus an tionchar a mheastar a bheidh ag na foirgnimh ar choigilteas fuinnimh a sholáthar.

13. Athléimneacht an chórais fuinnimh a neartú, go háirithe trí chuspóir a leagan síos maidir le stóráil fuinnimh a chur in úsáid. Míniú breise a thabhairt ar an gcaoi a bhfuil sé beartaithe ag an Danmhairg laghdú ar an éileamh ar ghás a spreagadh, chomh maith le beartais agus bearta mionsonraithe a fhorbairt chun an cuspóir sin a bhaint amach i dtreo 2030. Measúnú a dhéanamh ar a leordhóthanaí atá an bonneagar ola (scaglann, stoic ola) leis an laghdú lena bhfuil coinne ar an éileamh ar ola agus leis an aistriú chuig roghanna malartacha ísealcharbóin.

14. Cuspóirí agus spriocanna soiléire a chur chun cinn maidir leis an bhfreagairt ar éileamh chun solúbthacht an chórais fuinnimh a fheabhsú i bhfianaise measúnú ar na riachtanais solúbthachta, agus tuairisc bhreise a thabhairt ar na bearta atá le déanamh chun comhtháthú an chórais fuinnimh a éascú i gcomhréir le hAirteagal 20a de Threoir (AE) 2018/2001 arna leasú.

15. Tuilleadh forbartha a dhéanamh ar an gcur chuige i leith aghaidh a thabhairt ar an mbochtaineacht fuinnimh trí mheasúnú ar staid na dteaghlach atá buailte faoi láthair a áireamh agus trí sprioc shonrach intomhaiste a léiriú maidir le laghdú mar a cheanglaítear le Rialachán (AE) 2018/1999, agus Moladh (AE) 2023/2407 á chur san áireamh. Tús áite a thabhairt do bhearta struchtúracha éifeachtacha agus spriocdhírithe chun aghaidh a thabhairt ar bhunchúiseanna na bochtaineachta fuinnimh.

16. Cuspóirí náisiúnta maidir le taighde, nuálaíocht agus iomaíochas a shoiléiriú a thuilleadh chun teicneolaíochtaí glana a chur in úsáid, bealach a bhunú do 2030 agus 2050 d'fhonn tacú le dícharbónú na tionsclaíochta agus le haistriú gnólachtaí i dtreo geilleagar glan-nialasach ciorclach. Beartais agus bearta a chur chun cinn chun forbairt tionscadal glan-nialasach a chur chun cinn, lena n-áirítear iad siúd atá ábhartha do na tionscail atá dian ar fhuinneamh. Tuairisc a thabhairt, go háirithe ar chreat rialála intuartha agus simplithe le haghaidh nósanna imeachta ceadaithe agus ar an gcaoi a ndéanfar rochtain ar chistiú náisiúnta a shimpliú i gcás inar gá. Beartais agus bearta mionsonraithe a sholáthar maidir le forbairt scileanna a bhaineann le fuinneamh glan, agus trádáil oscailte a éascú le haghaidh slabhraí soláthair athléimneacha agus inbhuanaithe de phríomh-chomhpháirteanna agus de threalamh glan-nialasacha.

17. Na hathchóirithe agus na bearta a shonrú chun na hinfheistíochtaí príobháideacha a bhfuil gá leo a shlógadh ar mhaithe leis na spriocanna fuinnimh agus aeráide a bhaint amach. Forbhreathnú cuimsitheach agus comhsheasmhach a sholáthar ar na riachtanais infheistíochta poiblí agus príobháidí go comhiomlán agus de réir earnála. Cur chuige uile-gheilleagair ó bharr anuas a chomhlánú le measúnú ó bhun aníos a bhaineann go sonrach le tionscadal. Miondealú ar na riachtanais infheistíochta iomlána a áireamh maille le faisnéis bhreise maidir leis na foinsí cistiúcháin náisiúnta, réigiúnacha agus Aontais chomh maith leis na foinsí airgeadais príobháideacha atá le slógadh. Tuairisc ghearr a chur isteach ar an gcineál scéime tacaíochta airgeadais a roghnaíodh chun na beartais agus na bearta a chur chun feidhme, a mhaoinítear tríd an mbuiséad poiblí, agus úsáid a bhaint as ionstraimí airgeadais cumaiscthe a bhaineann úsáid as deontais, iasachtaí, cúnamh teicniúil, ráthaíochtaí poiblí, lena n-áirítear ról na mbanc náisiúnta le haghaidh spreagadh sna scéimeanna ar leith agus/nó conas a shlógtar maoiniú príobháideach. Giniúint chostéifeachtach na n-aistrithe chuig Ballstáit eile faoin Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill a mheas mar fhoinse chistiúcháin. Measúnú láidir a sholáthar ar thionchar maicreacnamaíoch na mbeartas agus na mbeart atá beartaithe.

18. Míniú níos mionsonraithe a thabhairt ar an mbonn anailíseach trí réamh-mheastacháin a sholáthar, faoi na beartais agus na bearta atá beartaithe, maidir leis an gcaoi a bhforbróidh an córas fuinnimh, agus tuar á thabhairt go dtí 2040.

19. Míniú a thabhairt ar conas agus cathain atá sé beartaithe ag an Danmhairg deireadh a chur de réir a chéile leis na fóirdheontais breosla iontaise atá fágtha.

20. Faisnéis níos mionsonraithe a sholáthar maidir le hiarmhairtí sóisialta, fostaíochta agus scileanna, nó aon tionchar dáileacháin eile, a bhaineann leis an aistriú aeráide agus fuinnimh, agus maidir leis na cuspóirí, na beartais agus na bearta atá beartaithe chun tacú le haistriú cóir. An cineál tacaíochta, tionchar na dtionscnamh, na spriocghrúpaí agus na hacmhainní a tiomnaíodh a shonrú, agus aird á tabhairt ar an Moladh ón gComhairle maidir le haistriú cóir i dtreo na haeráidneodrachta a áirithiú ([21]). Níos mó eilimintí a chur san áireamh, a mhéid is féidir, chun bonn anailíseach leormhaith a sholáthar chun Plean Aeráide Sóisialta a bheidh ann amach anseo a ullmhú, i gcomhréir le Rialachán (AE) 2023/955 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([22]), lena n-áirítear táscairí maidir leis an gcaoi le measúnú a dhéanamh ar na dúshláin agus ar an tionchar sóisialta ar na daoine is leochailí sa chóras trádála astaíochtaí le haghaidh dóchán breosla in earnáil na bhfoirgneamh, earnáil an iompair de bhóthar agus tuilleadh earnálacha, agus chun tairbhithe a d'fhéadfadh a bheith ann agus creat beartais ábhartha a shainaithint. Míniú a thabhairt ar an gcaoi a rannchuideoidh an creat beartais a shainaithnítear sa PNFA le Plean Aeráide Sóisialta na Danmhairge a ullmhú agus ar an gcaoi a n-áiritheofar an chomhsheasmhacht idir an dá phlean.

21. Forléargas soiléir agus níos mionsonraithe a thabhairt ar an gcaoi ar cumasaíodh leis an bpróiseas comhairliúcháin rannpháirtíocht ó na húdaráis ábhartha uile, ó na saoránaigh agus ó na páirtithe leasmhara, lena n-áirítear comhpháirtithe sóisialta, agus an dréachtphlean agus an plean nuashonraithe críochnaitheach araon á n-ullmhú.

22. An dea-chomhar réigiúnach atá ann cheana féin a leathnú trí iarrachtaí a dhéanamh na socruithe déthaobhacha dlúthpháirtíochta uile is gá le haghaidh shlándáil an tsoláthair gáis lena comharsana (an Pholainn) a shíniú, lena n-áirítear na socruithe sin a eascraíonn as bonneagar nua trasteorann a thógáil.

MAIDIR LE COMHSHEASMHACHT NA MBEART NÁISIÚNTA LE CUSPÓIR NA HAERÁIDNEODRACHTA AGUS LE DUL CHUN CINN MAIDIR LEIS AN OIRIÚNÚ A ÁIRITHIÚ FAOI RIALACHÁN (AE) 2021/1119

1. Críoch a chur le bunú creata dhlíthiúil iomchuí le haghaidh beartais agus gníomhaíochta maidir le hoiriúnú don athrú aeráide. A áirithiú go mbeidh na tosaíochtaí, na straitéisí, na beartais, na pleananna agus na hiarrachtaí maidir le hoiriúnú i gcomhréir leis na leochaileachtaí agus na rioscaí aeráide atá tuartha don todhchaí, bunaithe ar an eolaíocht is fearr atá ar fáil agus ar an tuar aeráide agus ar na huirlisí luathrabhaidh atá ar fáil. Breithnithe maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide a chur chun tosaigh maidir le húsáid na tacaíochta ó chláir chistiúcháin an Aontais, amhail an comhbheartas talmhaíochta agus cistí AE ábhartha eile. Ba cheart cistí an Aontais a chaitheamh ar bhealach a mhéadóidh athléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide agus nach méadóidís leochaileachtaí (i.e. gan dochar mór a dhéanamh don oiriúnú).

2. Rannpháirt a thabhairt do ghrúpaí páirtithe leasmhara atá an-leochaileach maidir le tionchar an athraithe aeráide i ndearadh agus i gcur chun feidhme bheartas oiriúnúcháin na Danmhairge. Próisis agus torthaí na gcomhairliúchán ábhartha a dhoiciméadú.

3. Réitigh dhúlrabhunaithe agus oiriúnú atá bunaithe ar éiceachórais a chur chun cinn i straitéisí, i mbeartais agus i bpleananna náisiúnta agus infheistíochtaí a sholáthar lena gcur in úsáid.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil, an 18 Nollaig 2023.

Thar ceann an Choimisiúin
Kadri SIMSON
Comhalta den Choimisiún

([21]) Moladh ón gComhairle an 16 Meitheamh 2022 maidir le haistriú cóir i dtreo na haeráidneodrachta a áirithiú, (IO C 243, 27.6.2022, lch. 35).

([22]) Rialachán (AE) 2023/955 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Bealtaine 2023 lena mbunaítear Ciste Aeráide Sóisialta agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/1060 (IO L 130, 16.5.2023, lch. 1).